

Vlaanderen
is wetenschap

INSTITUUT
Natuur- en Bosonderzoek

Licht uit, biodiversiteit aan

Resultaten van een literatuurstudie & ervaringen uit de praktijk

7 Maart 2026

West-Vlaamse Natuurstudiedag

Daan Dekeukeleire
Robbert Schepers

A satellite image of Europe at night, showing the continent's outline and internal city lights. The lights are concentrated in major urban centers and along coastlines, with a dense network of smaller lights throughout the landmass. The background is a dark blue-black color, representing the night sky and unlit areas.

Nachtelijke verlichting

- België in top van de wereld

Sanchez de Miguel et al. (2022) Sci Adv.

Vlaanderen
is wetenschap

Nachtelijke verlichting

- ▶ Maatschappelijk debat
- ▶ Nood aan wetenschappelijke kennis voor beleid
- ▶ Overzicht ontbreekt

Natuurvereniging haalt slag thuis: nieuwe fietsbrug mag worden afgewerkt, maar dan wel zonder verlichting

HILN NIEUWS SPORT SHOWBIZZ NINA REGIO VIDEO PUZZEL PODIUM

Archiefbeeld fiets- en wandelpad. © Yannick De Spiegeleir

Arrest vernietigt vergunning verlichting langs fietspad tussen Lokeren en Eksaarde

LOKEREN Er komt voorlopig geen verlichting langs het fiets- en wandelpad tussen Lokeren en Eksaarde. De Raad voor Vergunningsbetwistingen heeft in een arrest de vergunning die werd afgeleverd door de Oost-Vlaamse deputatie vernietigd nadat een dossier werd ingediend door het Agentschap Natuur en Bos. “We leggen

HILN NIEUWS SPORT SHOWBIZZ NINA IN DE BUURT VIDEO FUN

POPULAIR IN DE BUURT KIES UW GEMEENTE

De frontale aanrijding gebeurde op het overlicht deel van de Oudenaardsessesteenweg in Erpe. © Moreau

Jonge mama (30) overleden bij frontale aanrijding aan onverlicht kruispunt in Erpe-Mere

Föcus **knack** Voordelen of Shop it Knack Club Abonneer

Opinie Factcheck Sport Leraarskamer Zomerinterviews Magazine Video Podcasts

Maatschappij
Verzet tegen gedoopte straatlichten in Gent groeit: ‘Onverantwoord, betuttelend en gevaarlijk’

A photograph of a city street at night with illuminated buildings. The buildings are lit up, and the street is dark.

Literatuurstudies

- ▶ Literatuur onderzoek:
 - Effecten op biodiversiteit
 - INBO
 - Effecten op gezondheid
 - PIH

Provincie Antwerpen

VLAAMS-BRABANT

met de steun van
west-vlaanderen
de gedreven provincie

Artificiële nachtelijke buitenverlichting en verbanden met fysieke en mentale gezondheid.
Rapport literatuurstudie.

Annelies De Decker & Ira Wolters, Ilona Gabaret, Lynde De Prins, Ely Den Hond. 19 juni 2023.
Provinciaal Instituut voor Hygiëne, Antwerpen.

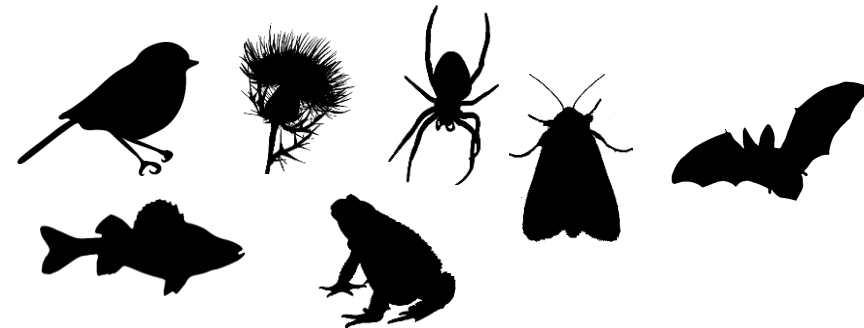
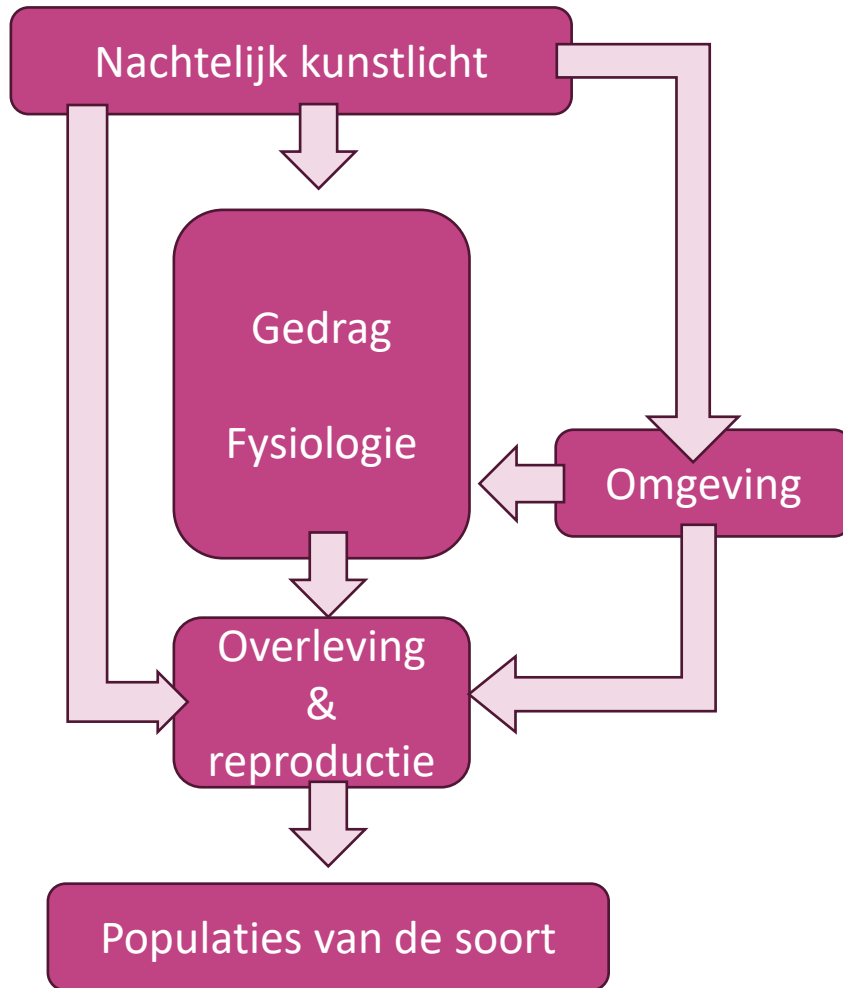
Provincie Antwerpen

VLAAMS-BRABANT

met de steun van
west-vlaanderen
de gedreven provincie

Biodiversiteit

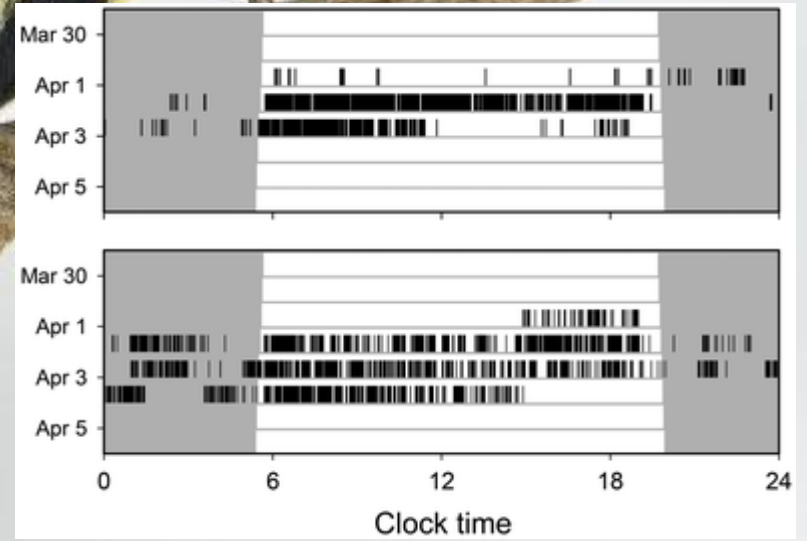
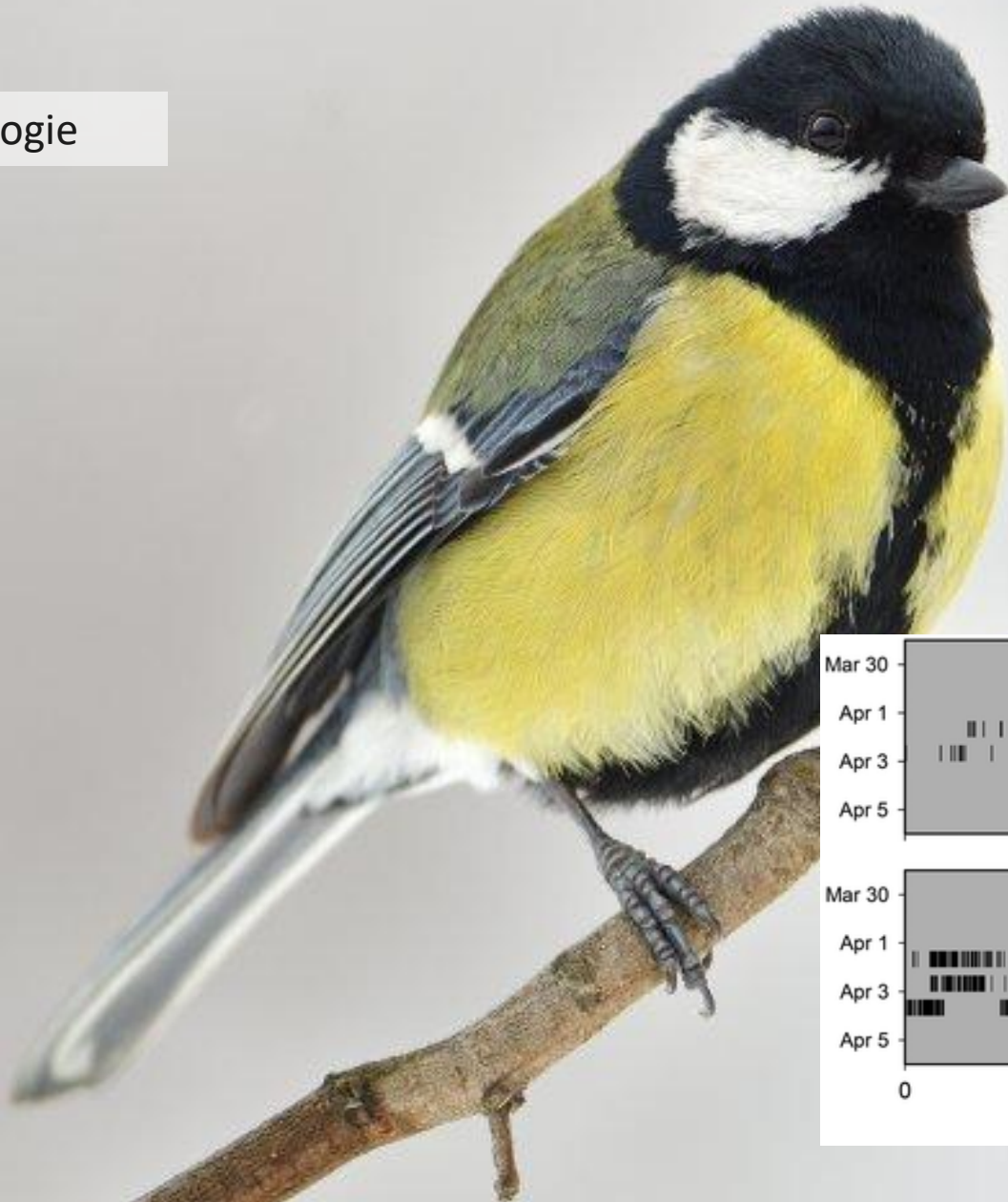
Beweging

Beweging

Fysiologie

Timing

Predatie

Bestuiving

Populatie-effecten

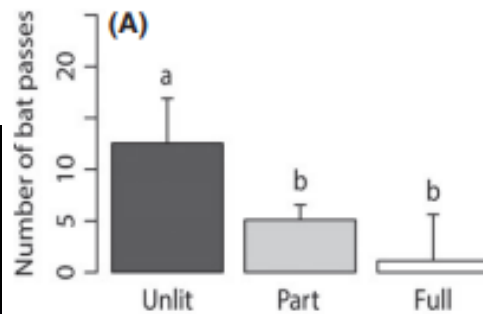
Rupsen

-33% in grazige bermen
-47% in houtkanten

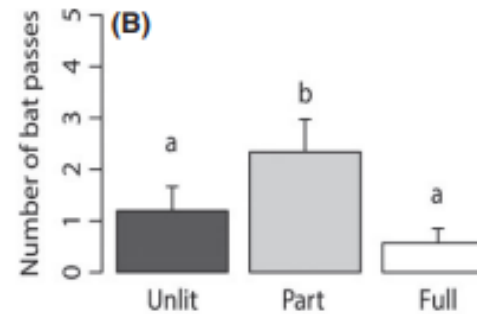

Hoe dan wel verlichten?

- ▶ Mitigatie
 - Deel van de nacht verlichten?

Myotis

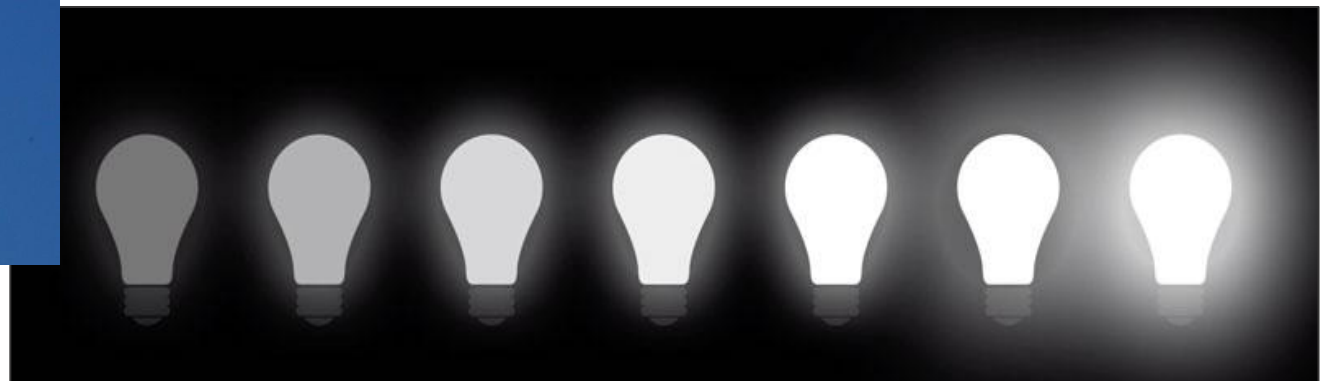
Plecotus

Hoe dan wel verlichten?

▶ Mitigatie

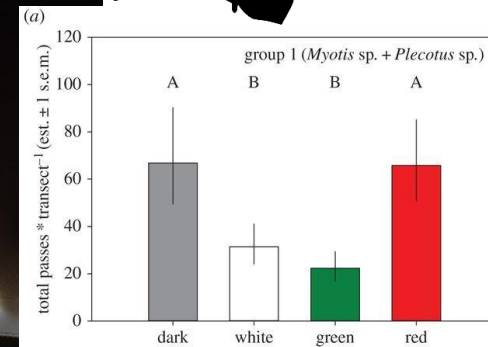
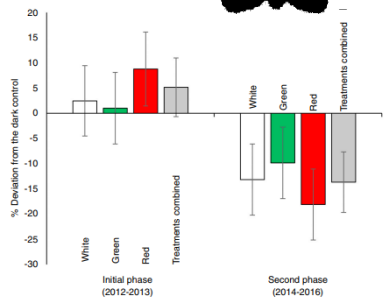
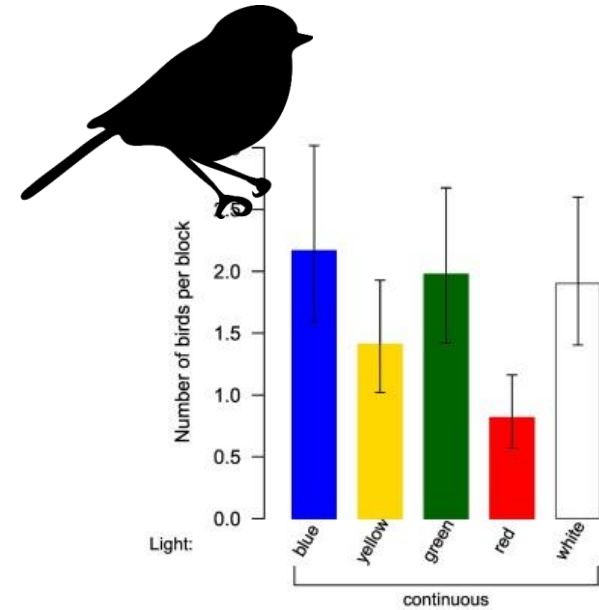
- Deel van de nacht verlichten?
- Intensiteit aanpassen?
→ Bij veel soorten al effecten vanaf 1 lux

Hoe dan wel verlichten?

► Mitigatie

- Deel van de nacht verlichten?
- Intensiteit aanpassen?
- Kleur aanpassen?

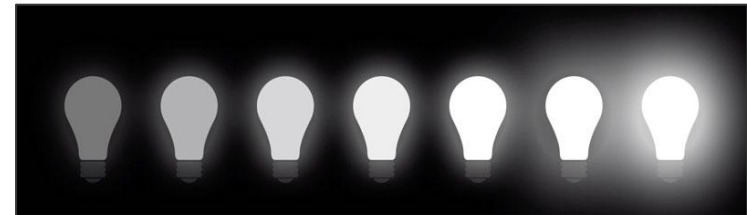
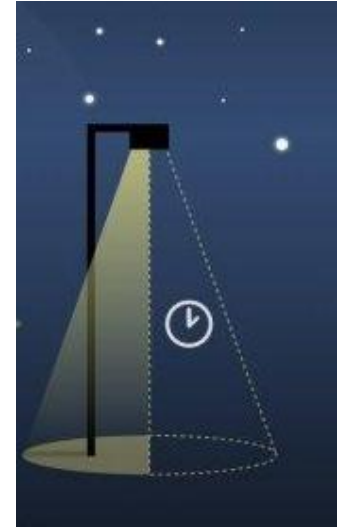
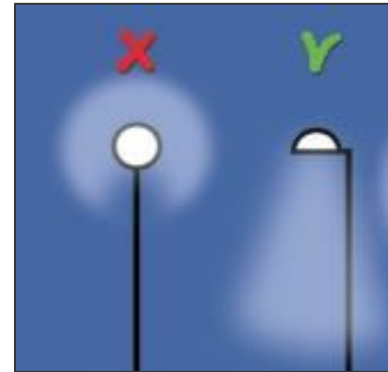
Inspiratiegids

- ▶ Voor openbare besturen
- ▶ Effecten op Biodiversiteit, veiligheid en gezondheid
- ▶ Regelgeving & wetgeving
- ▶ Aanbevelingen
- ▶ Praktijkvoorbeelden
- ▶ ...

Aanbevelingen

- ▶ Maatwerk!
- ▶ Hiërarchische stappen:
 - 1) Enkel verlichten waar nodig
 - 2) Enkel verlichten wanneer nodig
 - 3) Minder intense verlichting
 - 4) Aangepaste lichtkleur

Aanbevelingen

- ▶ Maatwerk!
- ▶ Hiërarchische stappen
- ▶ Nood aan sensibilisatie

Aanbevelingen

► Waar prioritair?

- <https://natuurenbos.vlaanderen.be/duisternis>

1 AGENTSCHAP VOOR NATUUR & BOS

AANMELDEN
MIJN BURGERPROFIEL

[Home](#) | [E-loketten](#) | [Voor lokale besturen](#) | [Contact](#)

[Home](#) > Duisternisbehoeftekaart

[Zoek](#)

Duisternisbehoeftekaart

Nachtelijke verlichting heeft grote gevolgen voor onze biodiversiteit.

De duisternisbehoeftekaart is een indicatieve kaart om een inschatting te maken van de **impact van bestaande of geplande verlichting op onze biodiversiteit**. De kaart geeft aan welke gebieden het meeste nood hebben aan duisternis voor dieren en planten. Dit zijn gebieden die donker zouden moeten blijven of donker gemaakt zouden moeten worden.

Hoe donkerder het gebied op kaart aangeduid staat, hoe belangrijker het is om in deze gebieden duisternis te bewaren of te herstellen.

OP DEZE PAGINA

- [Kaartlagen](#)
- [Interactieve kaart](#)
- [Handleiding](#)

Kaartlagen

- Beschermde natuurgebieden, zoals VEN-gebied, gebieden beschermd onder de Europese vogel en habitatrichtlijn en erkende natuurreservaten.
- Gebieden met waardevolle natuur, zoals gekarteerd via de Biologische waarderingskaart.
- Vijvers, Rivieren en ander oppervlaktewater.
- Opgaand Groen zoals gekarteerd op de Groenkaart.
- Beschermde landschappen zoals erfgoedlandschappen en beschermde cultuurhistorische landschappen.
- Gebieden met een groene bestemming op het Gewestplan, zoals bos-, park-, groen- en natuurgebieden.

Aanbevelingen

- ▶ Waar prioritair?
 - <https://natuurenbos.vlaanderen.be/duisternis>

Praktijkvoorbeeld:
Opstellen Masterplan in
Willebroek

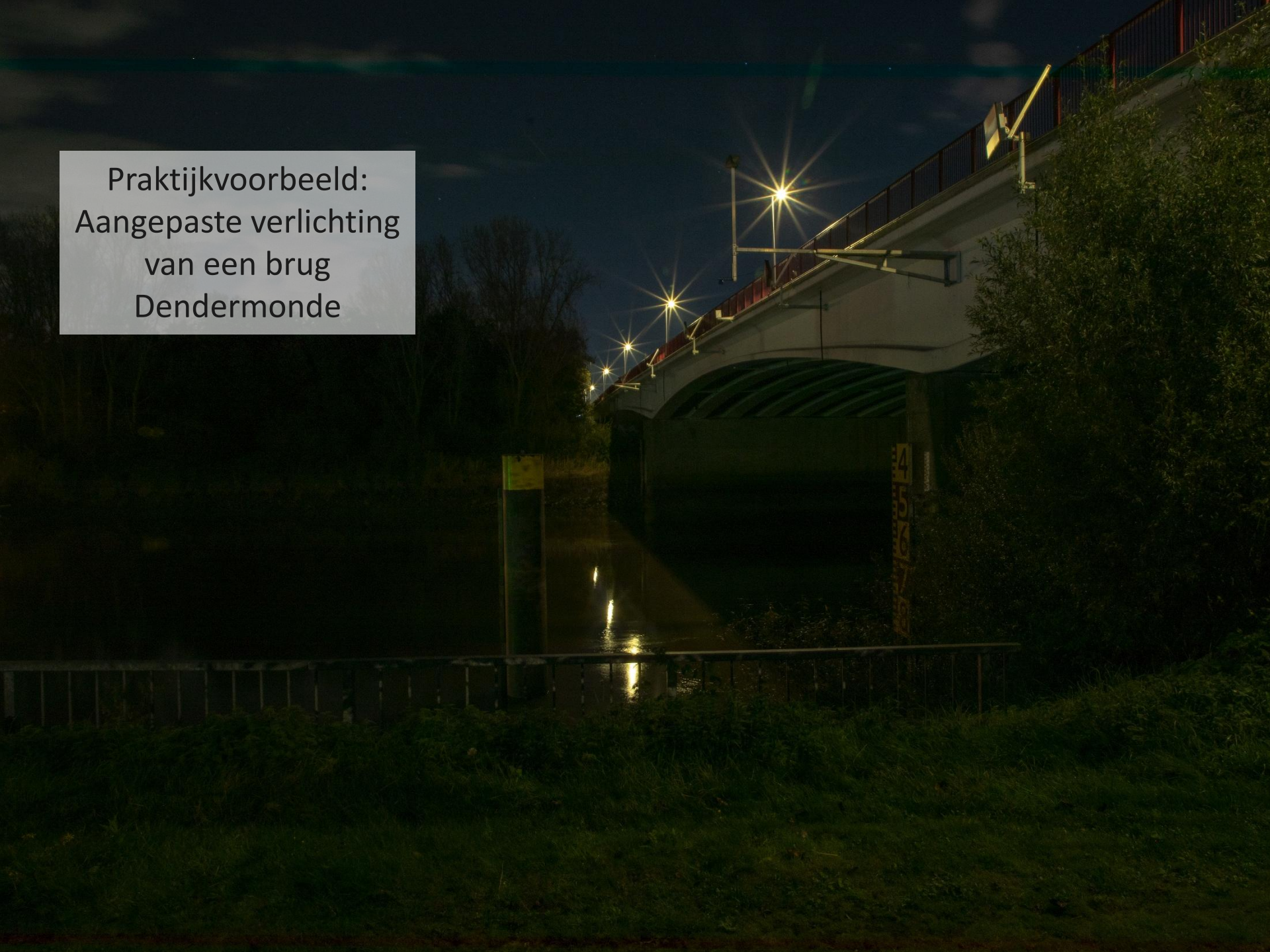
Praktijkvoorbeeld:
Aangepaste lichtkleur
Aalter

Praktijkvoorbeeld:
Aangepaste verlichting
van een brug
Dendermonde

Praktijkvoorbeeld:
Aangepaste verlichting
van een brug
Dendermonde

A night sky filled with stars and the Milky Way galaxy. In the bottom right corner, there is a silhouette of a person looking through binoculars. The overall scene is dark with a rich field of stars and the glowing band of the galaxy.

Vragen?

daan.dekeukeleire@inbo.be